

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 - Majorstua

0301 OSLO

Deres referanse

Saksbehandler

Runar Myhrer Rueslått

Vår referanse

17/00461-1

Dato

17.03.2017

Strandfossen kraftverk - rehabilitering og oppgradering av turbin - konsesjonspliktavurdering

Eidsiva Vannkraft AS planlegger en oppgradering av Strandfossen kraftverk, som kan øke kraftproduksjonen med ca. 12 GWh. Alle nye tekniske tiltak vil skje inne i kraftstasjonen. Slukeevnen i anlegget vil øke og forbitappingen reduseres tilsvarende, men minste vannføringsbestemmelsen sørger for at det i perioden 1.5 – 30.9 allikevel alltid slippes en betydelig mengde vann forbi som overflatevann, noe som har betydning for nedvandring av fisk.

Eidsiva Vannkraft AS mener at færre perioder med overløp over dammen senhøst og vinterstid, ikke medfører nevneverdig endring av konsekvenser for allmennheten. Dette tatt i betraktning ønsker Eidsiva Vannkraft AS å få avklart om oppgraderingen kan skje innenfor rammen av gjeldende konsesjon og manøvreringsreglement.

Bakgrunn

Strandfossen kraftverk eies og driftes av Eidsiva Vannkraft AS. Kraftverket ble satt i drift i 1979 og utnytter vannføringen på et fall på ca. 13 meter i Glomma rett nord for Elverum.

I kraftstasjonen er det installert en vertikal kaplanturbin med nominell slukeevne på 225 m³/sek. Konsesjonen er gitt ved Kgl. Res. 4. november 1977, med senere endring av 16. mai 1980.

Generatorene har nominell ytelse på 26 MVA. Midlere årsproduksjon er ca. 138 GWh.

Planer om oppgradering

Selv om kraftverkets installasjoner har vært vedlikeholdt i driftsperioden, tilsier turbinens lange driftstid at det nå er behov for en omfattende rehabilitering og oppgradering. Det er foretatt en forstudie som viser at ved å bytte ut løpehjulet, er det et potensial for å øke turbinens virkningsgrad. Nytt løpehjul vil også gjøre det mulig å øke kraftverkets maksimale slukeevne, fra dagens ca. 225 m³/s til ca. 285 m³/s. Bedre virkningsgrad og økt slukeevne vil bidra til å øke kraftverkets midlere årsproduksjon med inntil ca. 12 GWh til totalt ca. 150 GWh. Arbeidene vil utelukkende avgrenses til maskintekniske arbeider inne i kraftstasjonen. Det vil ikke bli gjort endringer på dam, vannveg eller utvendig bygningsmasse. Til orientering så planlegges det også med oppgradering av kontrollanlegg, generator og skifte av hovedtransformator.

Manøvreringsreglement og konsesjon etter vassdragsloven

Gjeldende konsesjon vedrørende utbygging av Strandfossen ble gitt ved Kgl.res. av 4.11.1977 (vedlegg 2), med senere endring av 16.05.1980 (vedlegg 3).

NB! Ved svar på dette brevet benyttes referanse: **17/00461-1**

I endringen av konsesjon er HRV fastsatt til kote 192,75 for perioden 15. september til 30. april, kote 192,5 for perioden 1. mai til 14. september og LRV til kote 191,8. Manøvreringsreglementet er gitt i konsesjonen av 4.11.1977 og angir et slipp av vann med 30 m³/s i tiden 1. mai til 31. august, 20 m³/s i september, 10 m³/s i oktober og 5 m³/s fra 1. november til 30. april. Minstevannføringerne er ikke endelig fastsatt med unntak av vannføringen i oktober, og konsesjonen angir et intervall minstevannføringen for øvrig kan fastsettes innenfor. Endelig reglement skulle fastsettes etter at merkeforsøk for å kartlegge fiskens vandringer var gjennomført. Merkeforsøkene ble gjennomført i perioden 1978 – 1982 (Svarte 1983) og det ble videre gjennomført fiskeribiologiske undersøkelser i 1984 – 1985 (Hvidsten 1986) for å kartlegge om minstevannføringen er hensiktsmessig for å oppnå best mulig vilkår for fiske og fiskeproduksjon.

Miljøforvaltningen her deretter ikke tatt initiativ til å endre minstevannføringsbestemmelsene.

Anleggskonsesjon etter Energiloven

Hvis det blir behov for å søke om endring av gjeldende anleggskonsesjon etter energiloven vil det bli rettet en egen henvendelse til NVE.

Driftsforhold

Kraftverket kjøres etter tilsiget i vassdraget. For kraftproduksjonen er det gunstig med størst mulig fallhøyde, og derfor holdes vannstanden i inntaksbassenget oppstrøms dammen normalt opp mot HRV. Oppgradering av turbinen vil ikke medføre noen endringer i forhold til dette. Intermitterende drift av kraftverket er ikke aktuelt.

Ved lavere vannføringer enn ca. 225 m³/s går alt vann gjennom kraftverket, med unntak av slipp av minstevannføring som hovedsakelig går gjennom minikraftverket opp til 10 m³/s. Ved vannføring utover 10 m³/s slippes overskytende vann i flomluker med overflatetapping. Lukene i dammen åpnes etter hvert som vannføringen stiger over ca. 235 m³/s. Med utgangspunkt i kurven for median vannføring i vedlegg 1, så er det perioder med større vannføringer enn kraftstasjonens maksimale slukeevne fra ca. slutten av april til slutten av oktober. Det er i hovedsak i perioden fra slutten av april til et stykke ut i juli at det går vannføring over dam utover minstevannføring, noen dager i august og september, og en periode i oktober.

Etter oppgradering vil kraftverkets slukeevne øke til ca. 285 m³/s. Jf. kurven for median vannføring blir det fortsatt overløp fra ca. slutten av april til starten av juli utover minstevannføringen. Hovedinntrykket med store vannføringer over dammen sommerstid vil ikke endres, men det vil bli noe sjeldnere episoder med vannføring over dam i august, september og oktober. Men utfallsrommet er stort mellom tørre og våte år, jf. vedlegg 1. Videre sørger minstevannføringsbestemmelsen for at det alltid slippes en betydelig mengde vann som overflatevann over flomluken i perioden 1.5. – 30.9.

Sammenlignet med dagens situasjon vil vannføringen ikke endres ovenfor inntaket eller nedenfor utløpet.

Fordeler med oppgraderingen

Det er en nasjonal målsetting å øke vannkraftproduksjonen gjennom bedre utnyttelse av allerede etablerte kraftverk. Oppgradering av Strandfossen kraftverk er helt i tråd med denne målsettingen. Uten nye tekniske inngrep i dagen er det mulig å redusere flomtapet og gi ca. 12 GWh ny fornybar kraft.

Det skal vurderes om nye løpehjulsnav kan være vannfylte til forskjell fra det eksisterende som er oljefyllt. Dette vil bidra til å redusere forurensningsfaren dersom det er teknologisk og driftsmessig forsvarlig.

Forholdet til allmenne interesser

I dette prosjektet er det kun vannføringsendring på den ca. 1,8 km lange elvestrekningen mellom dammen og utløpet (se kart i vedlegg 1), som vil kunne gi endret påvirkning på allmenne interesser.

Konsekvenser vil kunne være knyttet til følgende:

- Forhold for fisk og fiskevandring

- Friluftsliv og fiske
- Landskap
- Erosjon
- Sedimentasjon

For vurdering av konsekvenser for allmenne interesser se vedlegg 1, notat fra Glommens og Laagens Brukseierforening.

Etter en samlet vurdering hvor utgangspunktet er etablerte driftsforhold ved kraftverket, mener Eidsiva Vannkraft AS at oppgraderingen ikke vil gi nevneverdig endring av konsekvenser for allmenne interesser totalt sett.

Framdriftsplan

Strandfossen kraftverkets alder og teknisk tilstand, gjør det nødvendig å fortsette planleggingen av oppgraderingen, med sikte på gjennomføring av tiltak i perioden 2018 – 2020.

Avklaring i forhold til eksisterende konsesjon og manøvreringsreglement

Konsesjonen pålegger anleggets eier å bygge og vedlikeholde fisketrapp(er) og avgi nødvendig driftsvann og lokkevann samt anordne fisketeller. Det er i dag en fiskepassasje i drift i den østre enden av inntaksdammen (jf. vedlegg 1), lokalisert inntil denne er Strandfossen minikraftverk som bidrar med ytterligere lokkevann til fiskepassasjen. Passasjen er bygget som en naturlig bekk før den i siste del ligger i en kulvert under bakken.

Konsesjonen har hjemler for å kunne pålegge undersøkelser for å avdekke negative effekter som følger av reguleringen.

Eidsiva Vannkraft AS er ikke kjent med at tiltaket berører privatrettslige forhold, som ikke allerede er behandlet ved skjønn i forbindelse med utbyggingen i 1982.

Etter Eidsiva Vannkraft AS sitt syn kan oppgraderingen gjennomføres innenfor rammen av gjeldende konsesjon av 04.11.1977, med tilhørende endring av 16.05.1980. Hovedbegrunnelsen for dette, er at tiltaket ikke medfører andre nevneverdige skader og ulemper for allmenne interesser, enn det som følger av det allerede eksisterende anlegget med tilhørende godt etablerte driftsrutiner.

De siste årene er det foretatt lignende oppgraderinger av elvekraftverk i Glomma med økning i slukeevnen, f.eks ved Kongsvinger, Rånåsfoss og Braskereidfoss kraftverk. Ingen av disse oppgraderingene ble vurdert å være konsesjonspliktige.

Med sikte på videre planlegging av prosjektet er det imidlertid avgjørende for Eidsiva Vannkraft AS å få avklart om vassdragsmyndigheten deler vårt syn, eller om prosjektet utløser behov for en mer omfattende saksbehandling.

Skulle det vise seg at tiltaket utløser konsesjonsbehandling, er det sannsynlig at prosjektet utsettes på ubestemt tid.

Vi imøteser NVEs tilbakemelding, og ved behov bistår vi gjerne med ytterligere informasjon i saken. Ta i så fall kontakt med:

Prosjektleder: Willy Brandvoll, Eidsiva Vannkraft AS
Tlf. 97 06 65 72 | E-post: Willy.Brandvold@eidsivaenergi.no

Saksbehandler: Runar Rueslåtten, Eidsiva Vannkraft AS
Tlf. 98 44 43 77 | E-post: RunarMyhrer.Rueslatten@eidsivaenergi.no

Med hilsen

Eidsiva Vannkraft AS

Oddleiv Sæle
Direktør

Runar Rueslåtten
Saksbehandler

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Vedlegg 1.docx

Vedlegg 2.pdf

Vedlegg 3.pdf

Notat

Til: Eidsiva Vannkraft AS

Fra: Avd. for konsesjoner og miljø, Glommens og Laagens Brukseierforening

Rehabilitering og oppgradering av turbin i Strandfossen kraftverk – vurdering av skader eller ulemper for allmenne interesser

Eidsiva Vannkraft AS har planer om oppgradering av Strandfossen kraftverk og har bedt om en vurdering av mulige skader eller ulemper på allmenne interesser som følge av tiltaket.

Dagens situasjon ved Strandfossen kraftverk

Strandfossen kraftverk eies og driftes av Eidsiva Vannkraft AS. Konsesjonen er gitt ved kgl. res. av 4.11.1977, med senere endring av 16.5.1980. Det ble satt i drift i 1979 og utnytter et fall på ca. 13 meter i Glomma, rett nord for Elverum. En ca. 1,6 km lang asfaltert innløpskanal fører vannet inn i kraftstasjonen hvor det er installert en vertikal kaplanturbin med slukeevne på 225 m³/sek. Utløpskanalen er ca 100 m lang før samløp med den ca. 1,8 km lange minstevannstrekningen. I østre del av dammen er det bygget en fiskepassasje. Den er i hovedsak anlagt som en naturlig bekk, med de øverste 20 m som betongkonstruksjon gjennom dammen. Rett ved siden av fiskepassasjen er det installert et minikraftverk med slukeevne opptil 10 m³/sek som utnytter minstevannføringen (for oversikt over området, se Figur 1). Samlet slukeevne før oppgradering er ca. 235 m³/sek. og midlere årsproduksjon ca. 138 GWh.

Kraftverket kjøres etter tilsiget i vassdraget. Figur 2 viser tilsig for perioden 1997-2016. For kraftproduksjonen er det gunstig med størst mulig fallhøyde, og vannstanden ved dammen holdes normalt opp mot det maksimalnivået som gjelder avhengig av årstid og vannføring. Intermitterende drift av kraftverket forekommer ikke. I perioden 15.9 - 30.4 er maksimal vannstand ved dammen på kote 192,75 og i perioden 1.5 – 14.9 på kote 192,50. LRV er på kote 191,8.

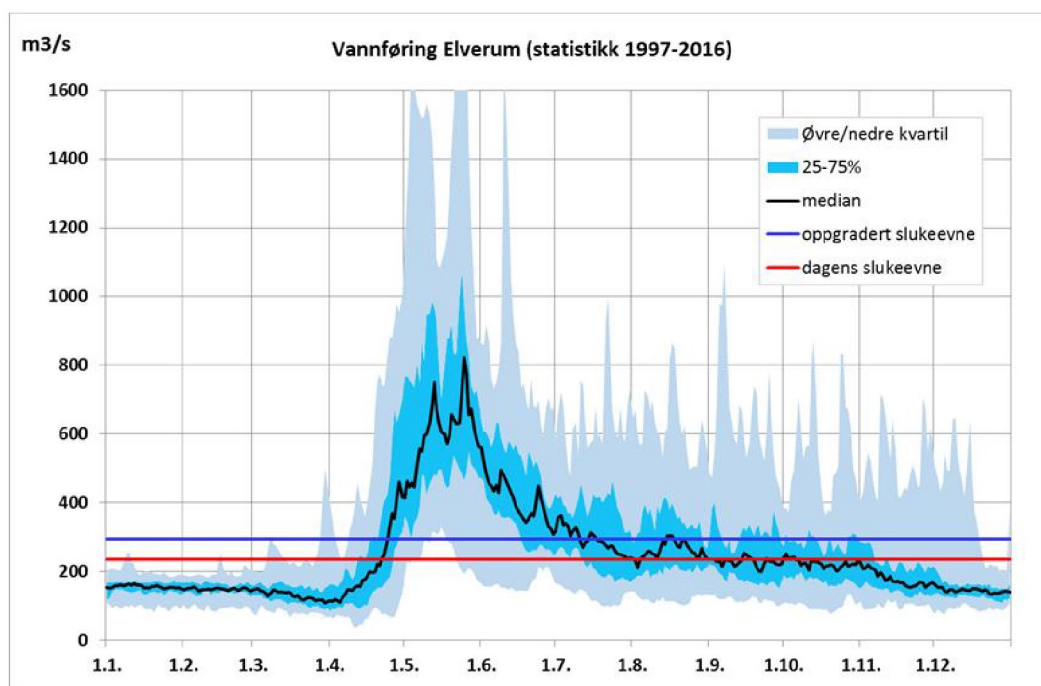
Minstevannføringsslippet er 30 m³/s i tiden 1.5 – 31.8, 20 m³/s i september, 10 m³/s i oktober og 5 m³/s fra 1.11 – 30.4. Minstevannføringen slippes hovedsakelig gjennom minikraftverket opp til 10 m³/s, og vannføringer utover det går som overflateslipp gjennom flomlukene. Det vil si at i perioden 1.5. -31.8 slippes det alltid minst 20 m³/s, og i september alltid minst 10 m³/s, som overflatevann. I tillegg som overflatevann, kommer det tilsiget som overskrider slukeevne + minstevannføring. Slipp av overflatevann er viktig for nedvandring

av fisk. Figur 3 viser hvordan slipp av overflatevann fordeler seg over året. Det slippes overflatevann hele tiden fra slutten av april og ut september. I oktober er det som regel flere perioder med overflateslipp, mens det fra begynnelsen av november og fram til vårflommen som regel aldri er nok tilsig til at det gir slipp av overflatevann.

Oppvandring for fisk er kun mulig gjennom fiskepassasjen i østre del av dammen.

Figur 1. Oversikt over Strandfossen kraftverk

Figur 2. Tilsig til Strandfossen kraftverk i perioden 1997-2016, med dagens og oppgradert slukeevne inntegnet.

Planer om oppgradering

Turbinens lange driftstid tilsier at det nå er behov for en omfattende rehabilitering og oppgradering. Turbinens virkningsgrad kan økes ved å bytte ut løpehjulet, noe som også gjør det mulig å øke kraftverkets maksimale slukeevne med ca. 60 m³/s, fra dagens 225 m³/s til ca. 285 m³/s. Bedre virkningsgrad og økt slukeevne vil bidra til å øke kraftverkets midlere årsproduksjon med ca. 12 GWh/år, til totalt ca. 150 GWh/år. Arbeidene vil utelukkende avgrenses til maskintekniske arbeider inne i kraftstasjonen. Det vil ikke bli gjort endringer på dam, vannveg eller utvendig bygningsmasse.

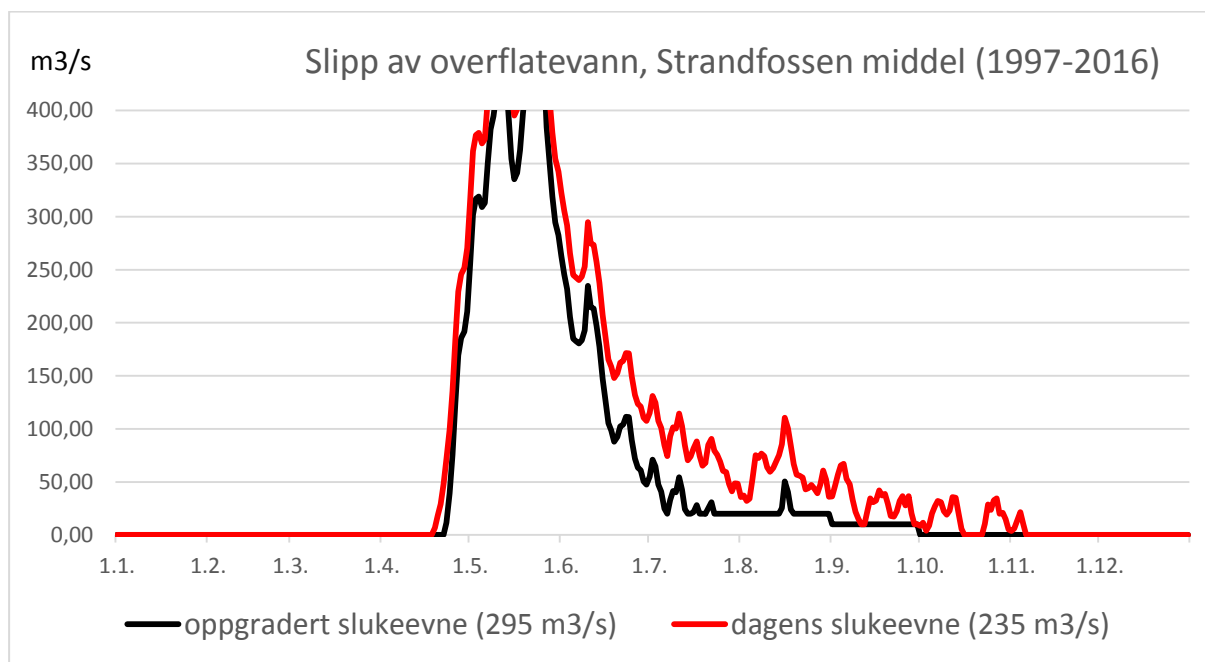
Effekter på vannstander og vannføring forbi kraftverket

Oppgraderingen vil ikke påvirke vannstanden ved dammen. Den vil fortsatt normalt holdes opp mot det maksimalnivået som gjelder avhengig av årstid og vannføring, for å få størst mulig fallhøyde.

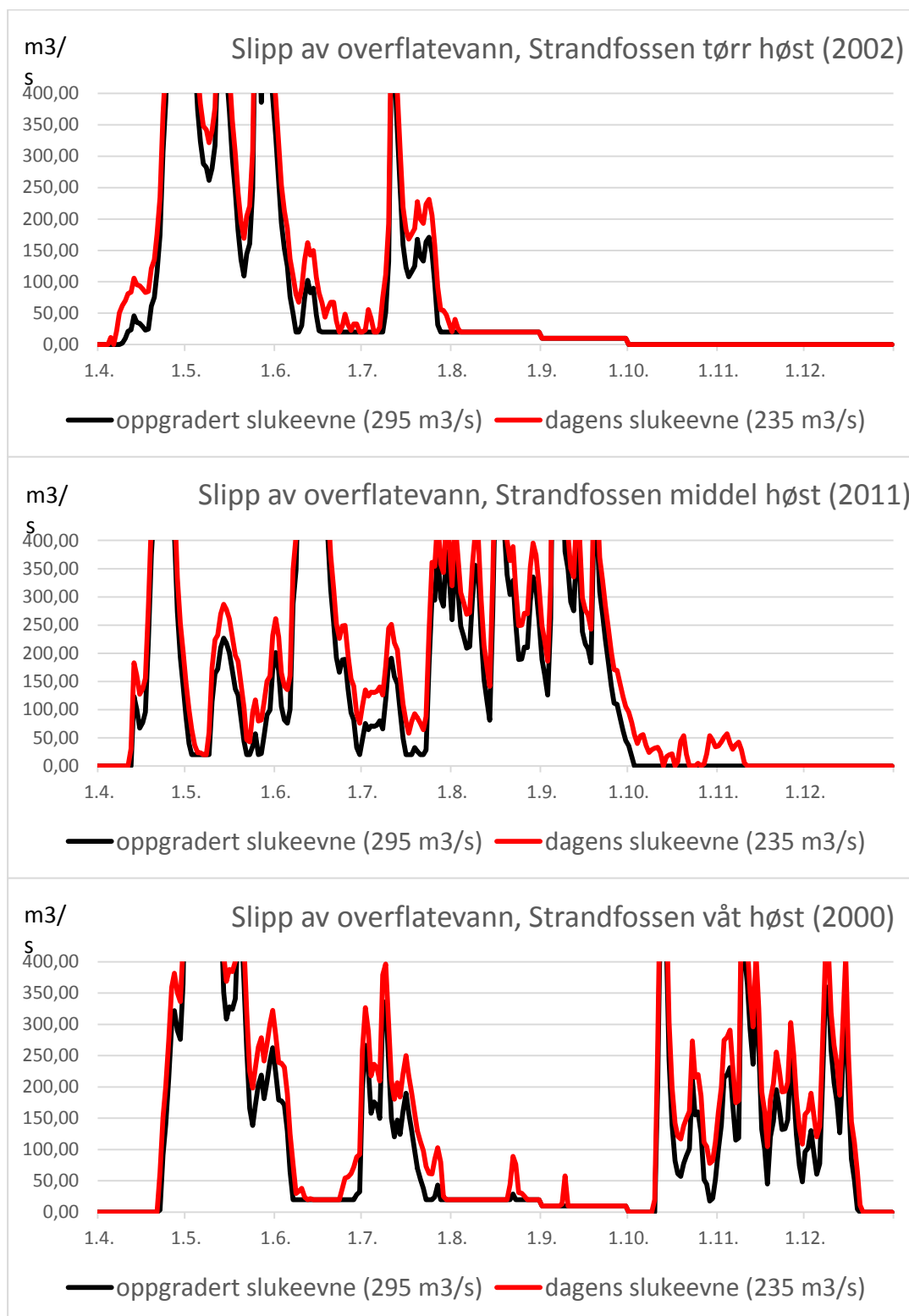
Etter oppgradering vil kraftverkets slukeevne kunne øke med ca. 60 m³/s til ca. 285 m³/s (295 m³/s inkludert minikraftverket), noe som vil redusere vannføringen på minstevannstrekningen tilsvarende (Figur 2). Minstevannføringsbestemmelsene garanterer for den samme minimumsvannføringen som før. Når det gjelder slipp av overflatevann, som

antas å være viktig for nedvandring av fisk, vil det i hele perioden fra mai og ut august fortsatt slippes minst 20 m³/s, og i september minst 10 m³/s, som tidligere beskrevet under dagens situasjon, og det vil alltid være mange og lange perioder med mye mer vann enn minstevannkravet (Figur 3 og 4).

Illustrert ved middelvannføringen, vil periodene med overflatevann i oktober bli borte etter oppgraderingen (Figur 3). Det skjuler seg imidlertid stor variasjon bak middelvannføringen. Hvis vi ser på situasjonen i år med typisk tørr, middels og våt høst (oktober-desember) (Figur 4), ser vi at med en tørr høst slippes det heller ikke overflatevann i oktober i dagens situasjon, ved en middels høst blir det ingen perioder med overflatevann i oktober etter oppgraderingen, og ved en våt høst er det rikelig med overflatevannslipp hele høsten også etter oppgraderingen.

Figur 3. Slipp av overflatevann forbi Strandfossen dam ved dagens slukeevne og oppgradert slukeevne. Middelverdi for perioden 1997-2016.

Figur 4. Slipp av overflatevann forbi Strandfossen dam ved en typisk tørr (år 2002), middels (år 2011) og våt (år 2003) høstperiode (oktober-desember). Ved dagens slukeevne og oppgradert slukeevne.

Allmenne interesser som er vurdert

Begrepet allmenne interesser er ment å omfatte et bredt spekter av interesser eller hensyn. De skal være av samfunnsmessig betydning, i motsetning til interesser av rent privat karakter. Allmenne interesser som kan tenkes å bli påvirket av oppgraderingen av Strandfossen kraftverk er relatert til miljø og friluftsliv. Følgende tema/interesser er vurdert i forhold til mulige skader eller ulemper:

- fisk og fiskevandring
- friluftsliv og fiske
- landskap
- erosjon
- sedimentasjon

Fisk og fiskevandring

Fiskeproduksjon på minstevannstrekningen

Det er lite konkret kunnskap om gyte- og oppvekstforhold for fisk i dette området. Basert på en generell bedømming av strømningsforhold, substrat og vanndekket areal, antas det at området kan ha stor betydning både som gyte- og oppvekstområde for ørret.

Minstevannføringen om sommeren garanterer alltid relativt store oppvekstsområder, og vintervannføringen sikrer gytemulighetene, samtidig som denne vannføringen også er flaskehalsen for ytterligere gyte- og oppvekstområder.

Etter oppgraderingen vil det i lange perioder bli redusert vannføring på strekningen, men fortsatt vil minstevannføringen garantere for at de samme gyte- og oppvekstområdene beholdes. I og med at det er periodene med kun minstevannføring som er flaskehalsen for gyting og oppvekst, vil ikke disse forholdene endres som følge av oppgraderingen.

Oppvandring

Fisk kan vandre forbi Strandfossen kraftverk kun gjennom fiskepassasjen i østre del av dammen. Det er i hovedsak harr og ørret som vandrer, men med sporadiske innslag av både abbor, sik, gjedde, lake og mort. Oppvandringen har blitt registrert siden 1985, og det har vært en nedadgående trend for hele perioden sett under ett. I 2016 ble det imidlertid registrert rekordoppvandring av ørret med 320 individer. Forrige bestenotering var 308 ørret helt tilbake til 1988.

I perioden mai – oktober slippes alltid 10 m³/s gjennom minikraftverket og dette fungerer som lokkevann til fiskepassasjen. Dette slippet vil ikke endres etter oppgraderingen, og lokkeeffekten av dette vannet på fiskens evne til å finne fiskepassasjen, vil opprettholdes.

Nedvandring

Det finnes ingen konkret kunnskap om fiskens nedvandring forbi Strandfossen, men generelt vet man at luker hvor det slippes overflatevann er en viktig nedvandningsvei for fisk forbi kraftverk. Videre er det av betydning hvor denne nedvandningsmuligheten er plassert i forhold til hovedvannstrømmen, og hvor stor andel av vannet som går her i forhold til totalvannføringen. I Strandfossen slippes overflatevann gjennom flomlukene som er plassert rett ved siden av inntakskanalen (Figur 1). Det vil si at alt vann utover slukeevnen slippes som overflatevann gjennom gunstig plasserte luker. Vannføringen varierer mye mellom år og gjennom året, og vanligvis er det flere topper med høy vannføring fra lavvannsperiodens slutt og ut året (Figur 3 og 4). Ved disse vannføringstoppene går en stor andel av totalvannføringen som overflatevann gjennom flomlukene, og gir trolig en god nedvandningsvei for fisk. Ved vannføringer under slukeevnen garanterer minstevannføringen for at det i perioden mai – september alltid slippes overflatevann over flomlukene. Videre utover høsten i oktober – desember er det mer tilfeldig fra år til år om det kommer vannføringstopper utover slukeevnen som gir overflatevannslipp (Figur 3 og 4).

Etter oppgradering med økt slukeevne vil hovedbildet være det samme. Det vil fortsatt være flere vannføringstopper der en stor andel av totalvannføringen går som overflatevann gjennom flomlukene. Minstevannføringen garanterer at det fortsatt alltid slippes overflatevann over flomlukene i perioden mai – september. I oktober – desember vil det imidlertid bli færre perioder med overflatevannslipp (Figur 3 og 4). Som nevnt finnes ingen kunnskap om fiskens nedvandningsmønster forbi Strandfossen, men det er rimelig å anta at en vesentlig del av nedvandringen forgår på høy vannføring og med overflatevannet over flomlukene, det vil si en situasjon som i stor grad opprettholdes etter oppgraderingen. I oktober - desember vil nedvandningsmuligheten over flomluka bli noe dårligere, men også i dagens situasjon vil det jevnlig være år med lite eller intet vannslipp over flomluka.

Konklusjon

Vi antar at oppgraderingen ikke vil ha nevneverdige konsekvenser for fiskeproduksjon og oppvandring av fisk. Når det gjelder nedvandring, antar vi en liten negativ konsekvens ved at nedvandningsmulighetene i oktober – desember blir noe dårligere etter oppgradering.

Friluftsliv og fiske

Den ca. 2 km lange strekningen fra dammen og ned til kraftverksutløpet brukes ikke til friluftsliv, med unntak av noe fiskeaktivitet. Jernbanen går tett inntil elva på vestbredden, og det er dyrket mark på østbredden. Det er ingen tilrettelagte turstier.

Det er forbudt å fiske fra ca 200 m ovenfor til ca 300 m nedenfor dammen, samt i innløps- og utløpskanalen til kraftverket. På resten av minstevannstrekningen er fiske tillatt hele året, med unntak av fiske etter ørret i tidsrommet 15. september - 31. oktober. Forholdene for fisk og fiskeproduksjon vurderes i liten grad å bli påvirket (jf. ovenfor). Med uendret, og relativt høy, minstevannføring, samt fortsatt mange perioder med vannføring utover det,

vrderes forholdene for fiske å bli lite påvirket. For fiskeaktiviteten er det snarere et problem med for høy vannføring, og noe redusert vannføring kan for noen perioder gi bedre forhold for fiske. Samlet sett vurderes tiltaket å ikke gi nevneverdige konsekvenser for friluftsliv og fiske.

Landskap

En mulig endring i landskapsopplevelse vil være knyttet til redusert vannføring over dammen. Minstevannføringen er imidlertid uendret slik at i tørre perioder blir situasjonen den samme. Ved større vannføringer vil det være vanskelig å oppfatte den spesifikke endringen som følge av økt slukeevne, fordi naturlige variasjoner i vannføring gjennom året og mellom år gir langt større endringer. Det er heller ikke innsyn til strekningen fra offentlige veier og ingen tilrettelagt turstier i området. Vi mener derfor tiltaket ikke vil gi nevneverdige konsekvenser for landskap og landskapsopplevelse.

Erosjon

Oppgraderingen vil medføre at mer vann (opptil 60 m³/s mer) kan kjøres gjennom kraftverket på vestsiden av elva. Det kan tenkes at det vil gi økt fare for erosjon på vestre bredd nedenfor kraftverksutløpet. Elvebredden nedstrøms har imidlertid solid steinforbygning (*og fjell i dagen??*). Vi kan derfor ikke se at tiltaket vil gi økte erosjonsproblemer.

Sedimentasjon

Endringer i strømningsforhold kan gi endringer i sedimentasjonsmønster. I utløpkanalen vil økt vannføring trolig gi noe mindre sedimentasjon. På minstevannstrekningen vil det være tilsvarende redusert vannføring, med muligheter for periodevis økt sedimentasjon. Men uansett vil det hvert år være de store flomvannføringene på strekningen som vil være styrende for sedimentasjonen av finmasser. Flomvannføringen vil i svært liten grad påvirkes av økt slukeevne, og det antas derfor at sedimentasjonen på minstevannstrekningen ikke vil endres i nevneverdig grad som følge av tiltaket.

Konklusjon

Totalt sett mener vi oppgraderingen av Strandfossen kraftverk i meget liten grad vil medføre skader eller ulemper på allmenne interesser.

Tillatelse

FOR

Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap

TIL Å BYGGE UT STRANDFOSSEN I GLOMMA

(MEDDELT VED KONGELIG RESOLUSJON 4. NOVEMBER 1977)

Ved kongelig resolusjon av 4. november 1977 er bestemt:

- «1. I medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 gis Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap tillatelse til erverv av Strandfossen i Glomma på de vilkår og under de forutsetninger som er nevnt i Industridepartementets foredrag av 4. november 1977.
2. I medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 §§ 62, 104, 105 og 148, og lov om vern mot vannforurensing av 26. juni 1970 §§ 4 og 10, tillates Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap å ekspropriere nødvendig grunn og fallrettigheter i Glomma og å bygge og drive Strandfossen Kraftverk i samsvar med søknad av 21. september 1976 og på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.»

Vilkår

for tillatelse etter ervervslovens § 4 for Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap til erverv av fall i Strandfossen i Glomma.

(Fastsatt ved kongelig resolusjon av 4. november 1977.)

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år fra konsesjonens datum. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. konsesjonslovens § 4, 3. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til statens konsesjonsavgiftsfond av kr. 1,50 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til konsesjonsavgiftsfondene i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 6 pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

Etter 10 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlere avgifter inntreter etter hvert som vasskraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Når konsesjon er gitt, plikter anleggenes eier å innbetale til Elverum kommune kr. 500 000 til næringsfond for kommunen.

Fondet anvendes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for næringsfondet skal være undergitt godkjennelse av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Driften må ikke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva som måtte være avgitt til bruk for stat, kommune eller fylkeskommune etter post 13, og slike stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra vedkommende departement, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 200.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris (med tillagt toll), som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist om dette avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne

post betaler konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i nødvendig utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene og deres familier sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av departementet.

10.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene, eller, hvis departementet måtte finne det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

11.

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelsen og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt departementet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for departementet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlike-

holde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være verdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidig hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten utforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget. Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten departementets samtykke.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidene. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmennheten medmindre departementet treffer annen bestemmelse.

13.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske observasjoner, som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanleggene er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter

begjering av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Unighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft, som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

15.

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Såfremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

16.

Konsesjonæren underskaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av vedkommende departement.

For overtredelse av de i konsesjonen innfattede bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000 pr. dag eller kr. 5 000 for hver overtredelse såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av post 2, 4, 13 eller 15, første eller annet ledd, kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med ervervslovens § 26, annet ledd.

17.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende, jfr. ervervslovens § 2.

Vilkår

for tillatelse etter vassdragslovens §§ 62, 104, 105 og 148 for Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap til ekspropriasjon av rettigheter og til utbygging av Strandfossen i Glomma.

(Fastsett ved kongelig resolusjon av 4. november 1977.)

1.

Inntaksdammen skal ha fast overløp på kote 192,05, og den samlede avledningskapasitet med lukket klappeluken skal være 550 m³/sek. ved en vasstand på kote 192,65 målt ved V.M. 4. Ved større vassføringer skal klappelukene åpnes og ha full åpning ved 650 m³/sek.

Ovenfor V.M. 3 forutsettes vasstandene å være upåvirket.

De tillatte manøvreringsgrenser skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som godkjennes av NVE.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander, samt observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m.v. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som utbyggeren plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

2.

I.

Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap plikter å påse at det ved anleggsarbeidet og kraftverksdriften blir tatt de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen.

II.

Anleggenes eier tilpliktes å bygge og vedlikeholde fisketrapp(er) i inntaksdammen og eventuelt ved kraftstasjonen, samt å avgi nødvendig driftsvatn og lokkevatt til trappen (e) etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Anleggenes eier tilpliktes dessuten å anordne fisketeller i trappen(e) etter nærmere bestemmelse av nevnte direktorat.

III.

Anleggenes eier plikter å opprettholde en minstevassføring på elvestrekningen mellom inntaksdammen og utløpskanalen fra kraftstasjonen på minst 20 m³/s og høyst 30 m³/s i tiden fra 1. mai til 31. august og minst 10 m³/s. og høyst 30 m³/s. i september. I oktober slippes en minstevannføring på 10 m³/s. I tiden 31. oktober til 30. april skal det slippes minst 3 m³/s. og høyst 10 m³/s. Det endelige pålegg om minstevassføring vil bli fastsatt innen de ovenfor nevnte rammer når forholdet mellom vassføring og fiskens repro-

duksjon og vandringer er undersøkt nærmere. Alle endringer i vassføringen skal skje med myke overganger.

Inntil endelig pålegg er fastsatt slippes i tiden 1. mai til 31. august 30 m³/sek., i september 20 m³/sek. og fra 1. november til 30. april 5 m³/sek.

Den endelige fastsettelse av minstevassføringene i elveleiet skjer i samråd mellom Industridepartementet og Miljøverndepartementet umiddelbart etter at fiskens vandringer er undersøkt ved merkeforsøk som skal starte med en gang tillatelsen er gitt og strekke seg over en 5-årsperiode.

IV.

For å avhjelpe skadevirkninger av utbyggingen skal anleggenes eier dersom vedkommende departement eller den dette bemyn- diger finner det nødvendig:

1. Sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes, og dekke alle utgifter forbundet med fangst av stamfisk, klekking, føring, transport og utsetting av den fisk som settes ut.
2. Bekoste vilt- og fiskeribiologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen.
3. Foreta utfiskinger (uttynninger) dersom utbyggingen fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.
4. Dekke utgiftene med utvidet jakt- og fiskeoppsyn i anleggsperioden.
5. Foreta finrydding av fiskeplasser i neddemningsområdet.

V.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement kan anleggenes eier pålegges å bekoste ¼ av kostnadene ved bygging og drift av et settefiskanlegg for produksjon av 25 000 to-årige settefisk.

VI.

Dersom det som følge av kraftutbyggingen oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren, utover det som er nevnt ovenfor, å bekoste ytterligere tiltak som departementet bestemmer for å kompensere skaden, såfremt omkostningene står i et rimelig forhold til det som derved vinnes.

VII.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovennevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår dekkes av konsesjonæren.

3.

Konsesjonæren tilpliktes etter vedkommende departements nærmere bestemmelser å betale merkostnader forbundet med at det kan stilles skjerpede rensekrav til kloakkavløp og industriavløp som følge av utbyggingen og/eller fastsettes kortere gjennomføringsfrist og/eller mer omfattende tilknytting til felles kloakkrenseanlegg eller andre tiltak i forbindelse med forurensing fra all bebyggelse m. v. i Amot og Elverum kommuner.

Konsesjonæren tilpliktes etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som skyldes forurensingsvirkninger som står i forbindelse med utbyggingen.

Konsesjonæren tilpliktes etter vedkommende departements nærmere bestemmelser helt eller delvis å bekoste en resipientundersøkelse og senere overvåkingsundersøkelser i det berørte vassdragsavsnitt.

4.

I de deler av vassdraget hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vasstand, kan departementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler (grunndammer) foreta elvekorreksjoner, opprensninger m. v. for å redusere skadevirkninger. Tilsyn med

utførelse og senere vedlikehold er tillagt Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan departementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

5.

Kraftselskapet plikter å legge forholdene til rette for å føre tømmeret som fløtes i vassdraget forbi utbyggingsstrekningen. I mengel av minnelig avtale fastsettes nærmere bestemmelser av skjønn i henhold til vassdragslovens § 112.

6.

Kraftselskapet plikter å yte kompensasjon for en mulig fordyrelse for en kryssing med kraftverksområdet av en framtidig omkjøringsveg nord for Elverum tettsted samt å samarbeide med Elverum kommune og Vegvesenet om den tekniske side av kryssingen. I tilfelle tvist avgjøres kompensasjonens størrelse ved skjønn.

7.

Den framlagte plan for flomvoller ovenfor inntaksdammen er undergitt teknisk godkjenning av NVE, og i denne forbindelse fastsettes den høyde vollene skal føres opp til.

8.

Etter NVE's nærmere bestemmelse plikter kraftselskapet å foreta inngjerding av kanaler m. v., etablere varslingssystemer og sikkerhetsanordninger ved inntaksdammen for å sikre mest mulig mot at folk og dyr utsettes for fare i forbindelse med kraftverkets vassveger og inntaksdam og i forbindelse med plutselige vassføringsendringer i elvefare.

NØ

KDB:746

Kons. mp.

002.8

000H18

DET KONGELIGE OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

KONTOR: TOLLBUGATEN 31 - TLF. 11 90 90 - RIKSTELEFONER OG FJERNVALG TLF. (02) 41 90 10
POSTADRESSE: POSTBOKS 8148 DEP., OSLO 1 - TELEKS: 18680 OEDEPN

NVE-V

ARKIVNR.:

SAKSBEH.:

2216 30.MAI1980

KAN ARKIVERES

OFF.:

U.C.:

Hamar, Vang og Furnes
kommunale kraftselskap
Vangsveien 43,

2300 HAMAR

c.c.: Norges vassdrags- og elektrisitetstjenesten

Fylkesmannen i Hedmark, Parkgaten 64, 2300 Hamar.

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

Dato

5.80./PHH/LR
jnr.2730/80. V
ark.nr. 531

28 MAY 1980

e/venn

STRANDFOSSEN KRAFTVERK - YTTERLIGERE HEVING AV VANNSTANDEN
I INNTAKETVed kongelig resolusjon av 16. mai 1980 ble følgende
tilråding fra Olje- og energidepartementet bifalt:

- " 1) I medhold av konsesjonsloven for vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. av 14. desember 1917 gis Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap tillatelse til erverv av ytterligere fallrettigheter ved Strandfossen i Glomma på de vilkår som ble fastsatt i den opprinnelige ervervs-tillatelse for Strandfossen, gitt ved kgl.res. 4. november 1977.
- 2) I medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 §§ 62, 104, 105 og 148 og lov om vern mot vannforurensning av 26. juni 1970 §§ 4 og 10, tillates Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap å ekspropriere nødvendig grunn og fallrettigheter i Glomma i forbindelse med heving av vannstanden i inntaket til Strandfossen Kraftverk i samsvar med søknad av 1. august 1979 og på de vilkår som ble fastsatt i den tidligere tillatelse etter vassdragsloven gitt ved kgl. res. 4. november 1977, med unntak av post 1 som endres i overensstemmelse med det vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 16. mai 1980.
- 3) I medhold av vassdragslovens § 130 nr.4 gis tillatelse til stevning til ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for visse almenningssaker i lov av 9. juli 1851.

Det forutsettes at kjente eiere og rettighetshavere stevnes på vanlig måte. "

Fra departementets foredrag hitsettes:

"Verken Elverum kommune, Hedmark fylkeskommune eller de berørte departementer har da heller noen merknader til søknaden. Miljøverndepartementet forutsetter at de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med tillatelsen til utbyggingen av Strandfossen også blir gjort gjeldende for en eventuell tillatelse til heving av vannstanden. Hovedstyret anbefaler at søknaden tas til følge og at de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med Strandfossutbyggingen blir gjort gjeldende med unntak av post 1 i tillatelsen etter vassdragsloven, som må endres som følge av den ytterligere oppdemmingen.

Departementet finner at skadevirkningene av planendringen vil være meget små i forhold til nytten av den kraftmengde som kan innvinnes i Strandfossen, som på det nærmeste er ferdig utbygd. Departementet vil derfor tilrå at det gis tillatelse til erverv av nødvendige fallrettigheter etter ervervslovens § 4. Videre tilrås at det gis ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens §§ 62 og 148 samt tillatelse etter samme lovs §§ 104 og 105 for den omsøkte heving av vannstanden i inntaket til Strandfossen kraftverk.

I samsvar med uttalelsen fra Miljøverndepartementet foreslås også at nødvendig tillatelse etter lov om vern mot vannforurensning blir gitt.

For erverv av nødvendige fallrettigheter etter ervervsloven foreslås gjort gjeldende de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med tillatelsen gitt ved kgl.res. 4. november 1977 for utbygging av Strandfossen kraftverk. Også de vilkår som dengang ble fastsatt i tillatelsen etter vassdragsloven tilrås lagt til grunn for nærværende tillatelse med unntak av post 1 om manøvrering av inntaktsdammen som tilrås gitt i overensstemmelse med det inntatte forslag fra Hovedstyret.

Departementet viser forøvrig til de presiseringer og forutsetninger som Hovedstyret har lagt til grunn i kommentaren til endringen av vilkårenes post 1 i tillatelsen etter vassdragsloven.

Departementet vil videre tilrå at det i forbindelse

med ekspropriasjonstillatelsen også gis
tillatelse til stevning til ekspropriasjons-
skjønn på den måte som er foreskrevet for visse
almenningsaker i lov av 9. juli 1851."

Etter fullmakt

Jens V.L.Poulsen

K. Haagensen

8. Hamar, Vang og Furnes Kraftselskap.

(Strandfossen kraftverk — ytterligere heving av vannstanden i inntaket.)

Kongelig resolusjon av 16. mai 1980.

Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap har i brev av 1. august 1979 søkt om tillatelse til heving av vannstanden i inntaket for Strandfossen kraftverk i Elverum kommune.

Kraftselskapet fikk ved kongelig resolusjon av 4. november 1977 tillatelse etter ervervslovens § 4 til å erverve fallrettigheter i Strandfossen i Glomma og tillatelse etter vassdragsloven §§ 62 og 148 til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter samt tillatelse etter samme lovs §§ 104 og 105 for å bygge ut Strandfossen. Denne utbygging vil for øvrig gi en gjennomsnittlig kraftproduksjon på 134 GWh pr. år, herunder 74 GWh vinterkraft.

Nårværende søknad gjelder tillatelse etter de samme bestemmelser i ervervsloven og vassdragsloven, samt tillatelse etter lov av 9. juli 1851 om stevning til skjønn som foreskrevet for visse almenningssaker, jfr. vassdragslovens § 130 nr. 4.

Hovedstyret i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 22. januar 1980 avgitt følgende innstilling i saken:

«Hovedstyret har mottatt følgende søknad datert 1. august 1979 vedrørende ovenstående:

«I forbindelse med utbyggingen av Strandfossen kraftverk i Elverum søkte HVF i brev av 21. september 1976 (Bilag 1) om følgende tillatelse:

1. Tillatelse til erverv av en del manglende fallrettigheter i Glomma i medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 med senere endringer.
2. Tillatelse i henhold til Vassdragsloven av 15. mars 1940, §§ 62, 104, 105 og 148.

Ved kongelig resolusjon av 4. november 1977 ble HVF gitt tillatelse til å bygge ut Strandfossen i Glomma (Bilag 2).

Byggearbeidene for Strandfossen kraftverk ble startet opp umiddelbart etter at tillatelsen forelå, og byggearbeidene har helt fra oppstartingen fulgt det oppsatte byggeprogrammet, og kraftverket forutsettes således å komme i kommersiell drift i løpet av november måned d. å. De bygningsmessige arbeider inklusive opprydding og landskapsmessig bearbeiding av anleggsområdet forutsettes avsluttet sommeren 1980.

Anleggets beskrivels- og tekniske data vil fremgå av vedlagte prosjektheft (Bilag 3). Som det vil fremgå av situasjonsplanen for anlegget — tegn.nr. 351—37 A i ovennevnte prosjektheft har Strandfossen kraftverk fått

en helt spesiell utførelse med en lavtliggende inntaksdam og en ca. 1500 m tilløpskanal frem til selve kraftstasjonen. Utførelsen har sin årsak i at det aktuelle området er spesielt slakt med et brutto fall på 13 m over en elvestrekning på ca. 2,5 km. Lavtliggende jord- og skogarealer langs elvesidene.

Ved planleggingen av inntaksdammen ble det fra de berørte grunneieres side en forutsetning for å gi sitt samtykke til utbyggingen av Glomma ved vannmerke VM3 (jfr. situasjonsplan tegn. nr. 351—37 A) skulle være ubetrukket av utbyggingen. Dette hadde sin årsak i at store jordbruksarealer ovenfor VM3 ligger meget lavt og er utsatt for oversvømmelse eller vannskade ved flom og større vannføringer i Glomma, og noen forverring av denne situasjonen kunne derfor ikke tolereres fra grunneierens side. I HVF's ekspropriasjonssøknad og i den av myndighetene gitte tillatelse er det derfor forutsatt at Glomma overfor VM3 skal være upåvirket av utbyggingen. Det vises til vilkårenes pkt. 1 (Bilag 2).

Ved prosjekteringen av dammen ble det lagt den største vekt på at dette kravet skulle holdes, og det ble i den forbindelse foretatt omfattende oppstuvningsberegninger og modellforsøk ved Vassdrags- og Havnelaboratoriet. Resultatet av disse utredningene var at dammen ble utført som en ca. 330 m lang overløpsdam med damkronen lagt på kote 192,05 med et kombinert flom og fløtningsløp ved dammens vestsida bestående av 2 stk. klappeluker, hver med en lengde på 23,5 m og dybde 4 m.

På grunn av dammens og flomlukenes begrensede høyde er flomlukenes avledningsevne sett i relasjon til den beregnede maksimale flomavledningsevne svært liten, og beregningene og modellforsøkene viste at man måtte gå til montering av et større antall luker om man skulle kunne heve damkronen over kote 192,05 uten at det ble en utilitelig heving av vannstanden overfor VM3. På grunn av at hele terskeldammen ligger på løsmasser uten forankring til fjell, ville en slik løsning medføre svære grave- og betongarbeider i elven, samtidig som nye dampilarer i seg selv ville være med å redusere damterskelens samlede avledningsevne. En heving av dammens terskelhøyde over kote 192,05 var således ikke aktuell av såvel tekniske som økonomiske grunner, selv om vann-nivået i inntaksdammen kunne tillates å stige til en nye høyere kotehøyde ved mindre vannføringer i Glomma når elven ligger lavt i elveleiet.

Ved den videre detaljprosjekteringen under selve anleggsperioden ble det foretatt beregninger som viste at man kunne oppnå en ikke ubetydelig kraftgevinst om man kunne gjøre topp damkrone avhengig av elvens vannføring, slik at man hevet damkronen ved lave vannføringer og reduserte denne igjen ved større vannføringer.

Et slikt prinsipp er tidligere gjennomført ved mindre damanlegg ved at det sesongvis f.eks. monteres bjelkestengsel på damkronen, men en slik løsning ville ikke være tilfredsstillende i dette tilfelle, idet man her måtte ha en utførelse som tillot redusering av damhøyden uavhengig av den til enhver tid opptredende vannføring i elven. HVF fant problemstillingen interessant og anmodet anleggets bygningstekniske konsulent, Norsk

andb
anse
et på
er B
Som
lingak
komm
spesia
klappe
flerin
elver
period
i nev
nr. 4
slipet
Inn
ca. 6
gjør
ninge
net ti
sterin
kostn
utbyg
Som
vinge
get ti
meget
for V
sek.,
senke
Sak
umidd
berør
sinet
tillate
beste
inngå
Når
vil d
det f
event
hvor
forha
nødve
vet a
Vi
telse
lov a
tidlig
uten
utbyg
Et
i Nor
lag 4
godk
innta
I s
Bilag
Bilag
Bilag
Bilag
Bilag
Bilag
Bilag

Denne hovedregel fra følgende utfyllende bestemmelse:

I tiden 15. september—30. april:

- a) Vassføring mellom 300 og 475 m³/sek: Vasstanden senkes til kote 192,50
 b) ————— 475 og 550 — : — heves » » 192,65
 c) ————— 550 og 1 050 — » — holdes på » 192,65
 d) Ved større vassføringer er alle luker åpne.

I tiden 1. mai—14. september:

Litr. b, c og d ovenfor gjelder tilsvarende.

Karakteristiske vassføringer er:

Maks. vassføring i kraft- verket	Ca. 235 m ³ /sek.
Middelvassføring i juni	> 500 »
Middelvassføring i juli	> 300 »
Middelvassføring i august ..	> 200 »
Middelvassføring i septem- ber/oktober	> 250 »

Ved denne planendring økes kraftproduksjonen i tiden med små vassføringer i elva, og en utnytter ved dette bedre den neddemnings-
 oe som oppstår ved store vassføringer også etter den konsederte plan. Denne produksjons-
 øking er beregnet til i middel ca. 6,5 GWh pr. år hvorav ca. 4 GWh er vinterkraft.

Kostnadene er beregnet å ville utgjøre ca. 6 mill. kroner. Det monteres manøvrerbare klapper over hele damterskelen. I toppstilling ligger overkant klappe på kote 192,80, og helt nedfelt er damterskelens høyde og profil uendret. I en mellomstilling på kote 192,35 og lavere vil det bli avledet vatn over klappene. Klappene representerer en spesiell konstruksjon og er valgt fordi en vanlig lukekonstruksjon ville være utelukket av økonomiske grunner.

Etter den tilaltelse som er gitt, skal virkningen av oppdemmingen ikke nå lenger enn til VM 3 ca. 1 000 m ovenfor dammen. En ytterligere oppdemming som omsøkt vil endre dette og gi oppstuvning på dette sted. Det er imidlertid forutsatt utgravet ca. 16 000 m³ fast masse i Bånerudfossen — mellom VM 4 og VM 3 — mot 8 000 m³ etter den konsederte plan. Dette vil for en del kompensere for den økede oppdemming slik at oppstuvningen ved VM 3 i sommertiden vil avta fra ca. 15 cm ved 200 m³/sek. til null ved 475 m³/sek. og i vinterperioden fra ca. 30 cm til null ved de samme vassføringer. Ved større vassføringer oppnås en senkning av vasstanden på ca. 10 cm og 15 cm ved 1 000, respektive 1 500 m³/sek.

Oppstrøms VM 3 vil oppstuvningen avta gradvis på en ca. 4 km lang strekning og er angitt til maksimalt 10 cm ca. 1,2 km ovenfor VM 3. Det regnes ikke med skader for jordbruket på denne strekning.

Når det gjelder eiendommene som ligger til det mest berørte område — mellom VM 4 og VM 3 — har kraftselskapet truffet avtale med

disse. På vestsiden av elva påtar selskapet seg bygging og drift av en ny pumpestasjon med en kapasitet på anslagsvis 25 l/sek. for drift vinterstid og for avledning av smeltevasstilsig i vårløsningen. På østsiden vil det bli foretatt heving av ca. 17 dekar dyrket mark. For øvrig ytes erstatning etter skjønn.

Søknaden er ubetinget godtatt av Elverum kommunestyre og uten merknader fra berørte rettighetshavere. Heller ikke andre organer som har uttalt seg har funnet grunn til å stille krav om endring av de vilkår som gjelder for Strandfossenutbyggingen.

Hovedstyret anbefaler at søknaden innvilges og at de vilkår som er tilknyttet tillatelsen gitt ved kongelig resolusjon 4. november 1977 blir gjort gjeldende.

- a) for det fall som nå erverves i medhold av ervervslovens § 4.
 b) for de interesser som ivaretas ved vilkår etter vassdragslovens §§ 62, 104, 105 og 148, bortsett fra post 1 som foreslås gitt følgende ordlyd:

1.

«I vinterperioden (15. september—30. april) skal vasstanden ved dammen ikke overstige kote 192,75 ved vassføringer inn- til 300 m³/sek. Vasstanden ved VM 3 skal ikke overstige kote 192,95.

Ved vassføringer mellom 300 m³/sek. og 475 m³/sek. skal vasstanden ved dammen senkes til kote 192,50. Vasstanden ved VM 3 skal ikke overstige kote 193,05.

Ved vassføringer mellom 475 m³/sek. og 550 m³/sek. kan vasstanden ved dammen gradvis stige til kote 192,65. Vasstanden ved VM 3 skal ikke overstige kote 193,15.

Ved vassføringer mellom 550 m³/sek. og 1 050 m³/sek. skal vasstanden ved dammen holdes på kote 192,65. Vasstanden ved VM 3 vil da gradvis øke til kote 193,70.

Ved større vassføringer skal alle luker være åpne.

I sommerperioden (1. mai—14. september) følges samme reglement, bortsett fra at vasstanden ved dammen ikke skal overstige kote 192,50 før vassføringen er nådd 475 m³/sek. da vasstanden ved VM 3 vil nå kote 193,05.

De tillatte manøvreringsgrenser skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som godkjennes av NVE.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander, samt observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m.v. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som utbyggeren plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.»

I dette manøvreringsvilkår er angitt korresponderende vassføringer ved dammen (VM 4) og ved VM 3. Hovedstyret forutsetter at dersom det skulle vise seg at vasstandene ved VM 3 skulle bli vesentlig overskredet ved den angitte vasstand ved dammen, må dette korrigeres ved ytterligere utgravinger i Bånerudfossen.

For øvrig skal kote 193,70 ved VM 3 i vassføringsintervallet 550 til 1 050 m³/sek. betegne en øvre grense. Det samme gjelder også vasstanden ved VM 3 på kote 193,05 ved en vassføring på 475 m³/sek. i perioden 1. mai — 14. september.

Hovedstyret anbefaler gitt tillatelse å nytte almannastevning i henhold til lov av 9. juli 1855.

Behandlet i Hovedstyrets møte 21. januar 1980.»

Landbruksdepartementet har i brev av 14. mars 1980 avgitt følgende uttalelse:

«Vi viser til Deres oversendelse av 30. januar 1980.

Hovedstyrets innstilling av 22. januar 1980 ble herfra sendt Hedmark landbruksselskap til uttalelse (se vedlegg). Fylkeslandbruksstyret har på grunn av den korte tidsfristen ikke fått behandlet søknaden.

Landbruksdepartementet viser imidlertid til uttalelsene fra jordstyret og fylkeslandbruks-sjefen som ikke har vesentlige merknader til søknaden.

Landbruksdepartementet vil sterkt beklage at konsesjonssøknaden ikke er blitt forelagt fylkeslandbruksstyret. Det samme var forholdet med den første utbyggingssøknaden for Strandfossen kraftverk (hovedstyrets innstilling av 1. januar 1977). Landbruksdepartementet påpekte også dengang mangelfull saksbehandling, se brev av 5. oktober 1977.

Vi finner grunn til å vise til Retningslinjer for konsesjons- og ekspropriasjonssøknader av 1. november 1975 fra Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, samt diverse rundskriv til fylkesmennene om saksrutiner.»

Vedlagt Landbruksdepartementets ekspedisjon fulgte følgende skriv av 7. mars 1980 fra fylkeslandbrukssjefen i Hedmark:

«Søknaden har vært forelagt Elverum jordstyre som i brev av 28. februar d.å. har meddelt at saken ble behandlet 31. oktober 1979.

Jordstyret hadde ingen merknad til søknaden og henviste til at de tre berørte grunneiere umiddelbart ovenfor inntaket hadde gitt sitt samtykke på bestemte vilkår. Øvrige grunneiere angis bare i liten utstrekning å bli berørt.

Under henvisning til ovenstående har en ingen merknad til søknaden.

En finner å måtte påpeke det uheldige i at søknader av denne art ikke blir forelagt landbruksmyndighetene i fylket på et tidligere tidspunkt. Det er uheldig å måtte behandle slike søknader «over hals og hode». En tillater seg å be om at Landbruksdepartementet tar opp saksgangen med vedkommende departement. Elverum jordstyre har i dette tilfelle fått seg saken forelagt fra formannskapet.

Jeg vil til slutt tilføye at det på den korte tiden ikke har vært mulig å forelegge saken for fylkeslandbruksstyret.»

Kommunaldepartementet har uttalt følgende i brev av 17. mars 1980:

«Vi viser til brev fra Olje- og energidepartementet datert 30. januar 1980.

Kommunaldepartementet har ingen kommentarer til den oversendte innstillingen fra Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.»

Departementet har mottatt følgende utskrift av møteboken for Hedmark fylkesutvalg av 18. mars 1980:

«Fylkesrådmannens innstilling:

Fylkesutvalget vil ikke motsette seg at Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskaps søknad av 1. august 1979 om en heving av vannstanden ved inntaket til Strandfossen kraftverk blir innvilget.

vedtak:

Fylkesutvalget slutter seg enstemmig til fylkesrådmannens innstilling.»

Fylkesrådmannen avgav følgende innstilling til fylkesutvalget i Hedmark 6. mars 1980:

«Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap har i brev av 1. august 1979 søkt Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE) om tillatelse til å heve vannstanden og inntaket til Strandfossen kraftverk i Elverum kommune slik at kraftverkets nyttbare fallhøyde kan heves med inntil 0,75 m i vinterperioden og inntil 0,5 m i sommerperioden. Denne hevingen i fallhøyden er beregnet å kunne gi en tilleggsproduksjon på ca. 6,5 mill. kWh, hvorav ca. 4 mill. kWh vinterkraft.

Hevingen av vannstanden muliggjøres ved å montere spesialkonstruerte fjernstyrte klap- per på terskeldammen, og ved å kanalisere elven like ovenfor dammen.

Hedmark kraftverk har hatt saken til uttalelse og har i brev til fylkesrådmannen av 11. februar d.å. meddelt at det ikke har noen merknader. Plansjefen har muntlig fått opplyst fra Hedmark kraftverks administrasjon at de ser på hevingen som en mer effektiv utnyttelse av vannressursene, og at denne hevingen ikke vil få noen virkninger nedstrøms Strandfossen kraftverk.

Elverum kommune, Statens forurensnings- tilsyn, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk og Glomma fellesfløtningsforening har fått søknaden til uttalelse. Ingen av de ovennevnte har hatt innsigelser.

Søknaden har vært behandlet i Hovedutvalget for nærings-, ressurs- og miljøspørsmål som i møte 4. mars fattet slikt vedtak:

«Hovedutvalget for nærings-, ressurs- og miljøforhold vil ikke motsette seg at Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskaps søknad av 1. august 1979 om en heving av vannstanden ved inntaket til Strandfossen kraftverk blir innvilget.»

Jeg slutter seg til Hovedutvalgets vedtak og råder fylkesutvalget til å fatte slikt vedtak: Fylkesutvalget vil ikke motsette seg at Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskaps søknad av 1. august 1979 om en heving av vannstanden ved inntaket til Strandfossen kraftverk blir innvilget.»

Miljøverndepartementet har avgitt uttalelse som følger i brev av 28. mars 1980:

«Vi viser til Deres brev av 30. januar 1980 vedlagt innstilling fra Hovedstyret for NVE. Departementet har ingen merknad til at konsesjon gis.

Tillatelse i medhold av lov om vern mot vannforurensning.

«I innstillingen går Hovedstyret inn for at de vilkår som er tilknyttet tillatelsen av 4. november 1977 også skal gjøres gjeldende for en eventuell tillatelse til å heve vannstanden i inntaksmagasinet for Strandfossen kraftverk. Under forutsetning av dette kan det gis tillatelse etter lov om vern mot vannforurensning.»

Elverum kommune har avgitt følgende uttalelse i brev av 25. mars 1980:

«Til underretning meddeles at Elverum kommunestyre i møte den 20. mars d. å., sak nr. 214, fattet følgende vedtak:

1. Kommunestyret viser til oversendelsesskriv fra Olje- og energidepartementet datert 30. januar 1980 med oversendelse av Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens innstilling av 22. januar 1980 vedr. søknad fra Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap om ytterligere heving av vannstanden til Strandfossen kraftverk.
2. Kommunestyret har ikke merknader til innstillingen.»

Vedlagt Elverum kommunes ekspedisjon fulgte følgende innstilling av 12. november 1979 fra rådmannen til formannskapet:

«HVF fikk ved kongelig resolusjon av 4. november 1977 tillatelse til å bygge ut Strandfossen i Glomma.

Under detaljprosjekteringen av anlegget ble det foretatt beregninger fra HVF som viste at man kunne oppnå en ikke ubetydelig kraftgevinst om en kunne gjøre topp damkrone avhengig av elvas vannføring slik at man kunne heve damkronen ved lavere vannføringer og redusere denne igjen med større vannføringer. Gjennom utredning foretatt av Norsk vannbyggningskontor har HVF bragt på det rene at det lar seg muliggjøre på denne måten å innvinne kraftproduksjon beregnet til ca. 6,5 mill. kWh. HVF har funnet investeringen ved en slik utvidelse for å ligge innenfor de kostnadsgrenser man i dag setter for ny

utbyggbar kraft og HVF har derfor i søknad datert 13. august 1979 søkt Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen om tilleggsutbygging. En viser til avtrykk av søknaden som følger vedlagt.

En antar at en utvidelse av anlegget slik det er beskrevet i søknaden i første rekke vil berøre jordbruksinteresser. Rådmannen har derfor funnet det riktig å oversende saken til jordstyret til uttalelse.

Jordstyret har behandlet saken i møte 31. oktober 1979. En viser til utskrift av møteboken som følger vedlagt.

En er ikke kjent med at det er fremkommet innvendinger til tilleggssøknaden. Det fremgår videre at saken er forelagt de tre grunnene umiddelbart ovenfor dammen som vil bli berørt av selve oppdemningen i inntaksmagasinet og oppstuvningen. Det opplyses at disse har gitt sin tillatelse til gjennomføring av prosjektet på bestemte vilkår. En kan for ordens skyld opplyse at en har konferert med kommunens prosessfullmektig i saken, h.r.adv. Knut Lassen, som fremholder at virkningene av utvidelsen er såpass minimale at det ikke tilsier noen form for reaksjon i saken.

I henhold til ovenstående foreslås saken forelagt kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret viser til tilleggssøknad til HVF's ekspropriasjonssøknad av 21. september 1976.
2. Elverum kommune har ikke merknader til tilleggssøknaden.»

Vedlagt kommunens ekspedisjon fulgte videre denne innstilling av 22. februar 1980 fra rådmannen til Elverum formannskap:

«Kommunestyret behandlet 20. desember 1979 søknad fra Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap om ytterligere heving av vannstanden i inntaket.

Kommunestyret hadde den gang ikke merknader til tilleggssøknaden. Til orientering følger avtrykk av rådmannens saksframlegg i saken.

Olje- og energidepartementet har i oversendelsesskriv datert 30. januar 1980 oversendt til orientering et eksemplar av Hovedstyrets innstilling i saken. Det blir samtidig bedt om at eventuelle merknader bør være departementet i hende innen 10. mars 1980.

Avtrykk av Hovedstyrets merknader følger vedlagt.

En har ikke merknader til Hovedstyrets innstilling. For ordens skyld har en oversendt avtrykk av Hovedstyrets innstilling til kommunens prosessfullmektig og bedt om mulige merknader før formannskapet behandler saken.

I henhold til ovenstående foreslås saken forelagt kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret viser til oversendelsesskriv fra Olje- og energidepartementet datert 30. januar 1980 med oversendelse av Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens innstilling av 22. januar 1980 vedr. søknad fra Hamar, Vang og Furnes kommunale kraftselskap om ytterligere heving av vannstanden i inntaket til Strandfossen kraftverk.

2. Kommunestyret har ikke merknader til innstillingen.»

Departementet skal bemerke:

Søknaden bygger på en plan som forutsetter en heving av damkronen til inntaksmagasinet for Strandfossen kraftverk, slik at den nyttbare fallhøyde søker med inntil 0,75 m i vinterperioden og inntil 0,5 m i sommerperioden. Gjennom en slik planendring økes produksjonen av kraft i tiden med små vannføringer i Glomma, samtidig som det blir en bedre utnyttelse av den neddemmingssone som oppstår ved store vannføringer også etter den plan som ble vedtatt i forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Strandfossen kraftverk.

Planen gjør det nødvendig med en endring av post 1 i vilkårene etter vassdragsloven for manøvrering av inntaksdammen.

Planendringen vil medføre en gjennomsnittlig produksjonsekning på ca. 6,5 GWh pr. år, herav ca. 4 GWh vinterkraft. De samlede anleggsmkostninger er beregnet å utgjøre ca. 6 mill. kroner som tilsvarende ca. 92 øre/kWh. Prosjektet kan plasseres i kostnadsklasse 1 og må regnes som økonomisk gunstig for kraftselskapet.

Planen vil komme til utførelse ved montering av spesialkonstruerte hydraulisk fjernbetjente klapper over hele terskeldammen og ved kanalisering i Glomma mellom Pukholmen og østre breidd. Utgravingen vil omfatte ca. 16 000 m³ fast masse mot ca. 8 000 m³ etter den plan som opprinnelig lå til grunn for bygging av Strandfossen.

Ifølge tillatelsen for utbygging av Strandfossen skulle virkningene av den opprinnelige oppdemming ikke rekke lenger enn til vannmerke nr. 3, som er plassert i 1 000 m ovenfor dammen. Gjennom den omsøkte heving av vannstanden vil dette bli endret p. g. a. oppstuvning. Den foreslåtte kanalisering vil imidlertid delvis kompensere for den økte oppdemming og føre til at oppstuvningen reduseres. Kraftselskapet har kommet til enighet om de tiltak som skal gjennomføres for de grunneierne som blir mest berørt av oppdemmingen. Forøvrig regnes det ikke med skader for jordbruket på strekningen oppstrøms dammen. Øvrige interesser av almen eller privat art skulle ikke bli berørt av oppdemmingen i noen nevneverdig grad.

Verken Elverum kommune, Hedmark fylkeskommune eller de berørte departementer har da heller noen merknader til søknaden. Miljøverndepartementet forutsetter at de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med tillatelsen til utbyggingen av Strandfossen også blir gjort gjeldende for en eventuell tillatelse til heving av vannstanden. Hovedstyret anbefaler at søknaden tas til følge og at de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med Strandfossutbyggingen blir gjort gjeldende med unntak av post 1 i tillatelsen etter vassdragsloven, som må endres som følge av den ytterligere oppdemmingen.

Departementet finner at skadevirkningen av planendringen vil være meget små i forhold til nytten av den kraftmengde som kan innvinnes i Strandfossen, som på det nærmeste er ferdig utbygd. Departementet vil derfor tilrå at det gis tillatelse til erverv av nødvendige fallrettigheter etter ervervsloven § 4. Videre tilrår at det gis ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens §§ 62 og 148 samt tillatelse etter samme lovs §§ 104 og 105 for den omsøkte heving av vannstanden inntaket til Strandfossen kraftverk.

I samsvar med uttalelsen fra Miljøverndepartementet foreslås også at nødvendig tillatelse etter lov om vern mot vannforurensning blir gitt. For erverv av nødvendige fallrettigheter etter ervervsloven foreslås gjort gjeldende de vilkår som ble fastsatt i forbindelse med tillatelsen gitt ved kongelig resolusjon 4. november 1977 for utbygging av Strandfossen kraftverk. Også de vilkår som dengang ble fastsatt i tillatelsen etter vassdragsloven tilrås lagt til grunn for nærværende tillatelse med unntak av post 1 om manøvrering av inntaksdammen som tilrås gitt i overensstemmelse med det inntatte forslag fra Hovedstyret.

Departementet viser forøvrig til de presiseringer og forutsetninger som Hovedstyret har lagt til grunn i kommentaren til endringen av vilkårenes post 1 i tillatelsen etter vassdragsloven.

Departementet vil videre tilrå at det i forbindelse med ekspropriasjonstillatelsen også gis tillatelse til stevning til ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for visse almenningssaker i lov av 9. juli 1851.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

- 1) I medhold av konsesjonsloven for vannfall, bergverk og annen fast eiendom m. v. av 14. desember 1917 gis Hamar, Vang og Furnes Kommunale Kraftselskap tillatelse til erverv av ytterligere fallrettigheter ved Strandfossen i Glomma på de vilkår som ble fastsatt i den opprinnelige ervervstillatelse for Strandfossen, gitt ved kongelig resolusjon 4. november 1977.
- 2) I medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 §§ 62, 104, 105 og 148 og lov om vern mot vannforurensning av 26. juni 1970 §§ 4 og 10, tillates Hamar, Vang og Furnes

Kommunale Kraftselskap å ekspropriere nødvendig grunn og fallrettigheter i Glomma i forbindelse med heving av vannstanden i inntaket til Strandfossen Kraftverk i samsvar med søknad av 1. august 1979 og på de vilkår som ble fastsatt i den tidligere tillatelse etter vassdragsloven gitt ved kongelig resolusjon 4. november 1977, med unntak av post 1 som endres i overensstemmelse med det vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 16. mai 1980.

- 3) I medhold av vassdragslovens § 130 nr. 4 gis tillatelse til stevning til ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for visse almenningssaker i lov av 9. juli 1851.

Det forutsettes at kjente eiere og rettighetshavere stevnes på vanlig måte.

9. Røldal-Suldal Kraft A/S.

(Regulering av Østre og Vestre Middtevatn. Fristforlengelse.)

Olje- og energidepartementets samtykke
2. juni 1980.

I medhold av vassdragsreguleringslovens § 12, pkt. 1 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 28. juni 1946 har departementet bestemt at det skal gis en fristutsettelse for fullføring av oppdemming av Østre Middtevatn og Vestre Middtevatn til 3. mai 1983.

10. Hå kommune.

(Tillatelse til nedleggelse av kraftproduksjonen i Hagavatn.)

Kongelig resolusjon av 20. juni 1980.

Fylkesmannen i Rogaland har til behandling en søknad fra Hå kommune om ekspropriasjon av Hagavatnet til drikkevannskilde samt klausulering av det tilhørende nedbørfelt, jfr. vassdragslovens §§ 17 og 18.

Hagavatnet er imidlertid allerede regulert for kraftproduksjon. I henhold til reguleringsvilkårene kan anleggene ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

Hovedstyret i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har avgitt følgende innstilling i saken:

«Vedlagt oversendes brev av 20. september 1979 fra fylkesmannen i Rogaland og senere innhentede uttalelser: Brev av 4. januar 1980 fra Hå kommune bilagt brev av 12. desember 1979 fra Jæren Elektrisitetsverk. Kopi av vår forespørsel i brev av 22. oktober 1979 vedlegges likeledes.

Som det sees har Hå kommune søkt fylkesmannen om tillatelse til ekspropriasjon av Hagavatn til bruk som vassforsyningskilde. I denne forbindelse vil Jæren Elektrisitetsverks kraftproduksjon i Hetland kraftverk reduseres fra ca. 5,6 til ca. 3,1, og med ca. 2,5 GWh i et middels år. Kraftverket eies også av Hå kommune. Det er ved kongelig resolusjon 3. mars 1939 — jfr. kongelig resolusjon 27. juni 1930 gitt konsesjon på regulering og overføring av Hagavatn for kraftproduksjon. I henhold til post 1 i reguleringsvilkårene kan anleggene ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

Hå kommune har måttet gå over til ny vasskilde fordi vasskvaliteten i den gamle kilden — Vannavatn — ikke holdt mål kvalitetsmessig. Kommunen får nå forsyning fra Interkommunalt Vassverk som er dannet av Stavanger, Sandnes og omlandskommunene, og Hagavatn vil inngå i nevnte vassverks forsyningssystem fra 1. januar 1985 eller senere.

Hovedstyret anbefaler at ordningen godtas som begrunnelse for at Hagavatn utgår av kraftproduksjonen. Den resterende del av produksjonen blir rimelig også etter automatisering av stasjonen og forutsettes opprettet.

Vedlagt Hovedstyrets innstilling fulgte følgende brev fra fylkesmannen i Rogaland av 20. september 1979:

«Fylkesmannen i Rogaland har til behandling en søknad fra Hå kommune om ekspropriasjon av Hagavatnet til drikkevannskilde samt klausulering av det tilhørende nedbørfelt, jfr. vassdragslovens § 17 og § 18. Vassdraget er imidlertid allerede regulert til alminnelig elektrisitetsforsyning ved kongelig resolusjon av 3. mars 1939.

Jærens elektrisitetsverk, som eies av Hå kommune (tidl. Ognå, Varhaug og Nærbø kommuner), har ved brev av 5. september 1979 opplyst at bruk av Hagavatnet til drikkevann vil medføre et tap på ca. 2,5 GWh av en total gjennomsnitt produksjon på ca. 5,6 GWh årlig.

Etter punkt 1 i konsesjonsbetingelsene av 3. mars 1939, siste ledd, kan anleggene ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

Fylkesmannen anser produksjonstapet på 2,5 GWh som en delvis nedleggelse av kraftverket og en ber derfor om uttalelse til ekspropriasjonssøknaden.

Vassdragsvesenet har hatt ekspropriasjonssøknaden til uttalelse tidligere, jfr. ekspedisjon herfra datert 10 mai d.å. og uttalelse datert 20. juni d.å. (ref. 2558/79 V).»

